

man i det hele taget kan faa den, og det er ikke mere end billigt, at man faar det, thi Sikkerhed skulde man dog gerne have. Tiender, der høre til Kirkerne, ere ikke til for deres Skyld, som nu tilfældigvis — omendskønt med fuldgyldig, privatretlig Adkomst — eje dem. De ere til for Kirkernes Skyld; de ere fra først af de enkelte Kirkers Ejendom, og den skal man ikke tage fra dem. Nu kan man sige: ja, men paa den Maade faa Tiendeerne ikke *den* Fordel og *den* Behagelighed ved at faa Tienden afløst, at de faa en Kapital til Raadighed. Det er ogsaa ganske sandt. Men saa kan man paa den anden Side sige, at naar man gaar denne Vej, saa have de ogsaa saa meget mere Ret til at fordrø fuld Erstatning, saa at de ikke miste noget af Betydning ved den hele Transaktion. Det er mig imod, at man — selv i et nok saa godt Formeraals Tjeneste — berøver Kirkerne den Ejendom, som de nu have haft i umindelige Tider, som sagt, fra Knud den Helliges Tid. Og derfor vilde jeg heller ikke, om jeg havde været til Stede, have været med til at stemme for den Lov, der nu gælder, Loven af 8de Maj 1894, thi den har akkurat den samme Skavank: at man gennem den kan bringe det til, at Kirkerne kun beholde en forholdsvis ringe Del af deres nuværende Tilliggende. Men paa den anden Side maa jeg anerkende, at Loven af 1894 ikke fritager Sognebeboerne, naar det endelig skal være nødvendigt, fra at bidrage deres til Kirkernes Vedligeholdelse; det er for saa vidt mere forsvarligt. Det er mig i det hele taget imod, at man vil berøve Kirkerne deres efter min Mening tilkommende Ejendom, som ganske vist er under privat Bestyrelse, hvilken vel efter privatretlig Adkomst har Ret til at bruge det overskridende, efter at Kirken fuldt ud er vedligeholdt, men som dog i Virkeligheden er deres, Kirkernes. Efter hvad jeg her har udviklet, ville De altsaa se, at jeg ikke vilde være i Stand til at stemme for det foreliggende Forslag, hvis det laa for til endelige og sidste Afgørelse. Men da Sagen i alt Fald foreløbig kun drejer sig om at bringe dette Lovforslag over i Landstinget, vil jeg deltage deri med det ringe Bidrag, som min Stemme i saa Henseende vil afgive. (Afbrydelse). Det er ganske vist endnu kun 2den Behandling, men saa behøver jeg ikke at sige dette om igen til 3dje Behandling. Hvad angaar det Ændringsforslag, der er stillet af ærede Medlemmer, vil jeg ikke se mig i Stand til at stemme derfor, thi det gaar

efter min Mening for vidt lige over for de privates Ret, lige saavel som over for Stiftelsers og Præsteembeders Ret. Forslaget om blot at give det 18dobbelte, som de Herrer have foreslaaet, er saa langt fra at kunne kaldes fuld Erstatning, at jeg ikke kan være med dertil.

Landbrugsministeren (A. Hage): Da jeg ved første Behandling af dette Lovforslag havde Lejlighed til at udtale mig om selve Sagen, finder jeg ikke Anledning til atter at komme ind paa Spørgsmaalet i dets Helhed. Jeg ønsker kun med nogle faa Ord at angive min Stilling til det foreliggende Ændringsforslag fra d'Hrr. Socialdemokrater. Da jeg ved 1ste Behandling tillod mig at udtale, at jeg ikke kunde slutte mig til Forslaget i den foreliggende Form, vil det vist ikke undre det høje Tings Medlemmer, at jeg heller ikke kan slutte mig til dette Ændringsforslag. Ganske vist glæder det mig paa Statskassens Vegne, at den efter dette Ændringsforslag vil slippe for de ret betydelige Krav, som ere stillede til den i selve Forslaget, men derimod glæder det mig ikke for Tiendetagernes Vedkommende, idet det jo ganske simpelt vilde blive dem, som kom til at betale Gildet. Der har i Dag været diskuteret en hel Del om, hvor vidt Tiendekapitalen 24 Gange vilde være den rette Sum. Jeg ønsker ikke at komme nærmere ind paa dette Spørgsmaal, men jeg kan dog ikke tilbageholde den Udtalelse, at naar man gentagne Gange her har sagt, at Summen var sat saa rigelig i det Haab, at man derved skulde kunne smøre Godsejerne, tror jeg, at slige Udtalelser ikke tør siges at ville gavne Sagen paa dens fremtidige Bane. Jeg skulde snarere tro, at Folk vige tilbage for at faa Skin af at lade sig smøre ved Hjælp af Statskassens Midler for at opnaa en pekuniær Fordel eller en gunstig Stilling. Med Hensyn til Beregningen af 24 Gange, hvorom jeg ved første Behandling har udtalt, at jeg fandt den rigelig, vil jeg dog gøre en lille Bemærkning over for de ret stærke Angreb fra forskellige Sider, der gik ud paa, at den er beregnet meget for rigeligt. Den sidste ærede Taler udtalte i øvrigt, og jeg slutter mig til ham, for saa vidt jeg forstod ham, at han fandt, det omtrent maatte siges at være det rigtige. Men jeg ønsker dog at erindre om, at den væsentligste Del af Tienden ydes in natura. For den allerstørste Del, eller i hvert Tilfælde for den allerstørste Del af Landet, kan Tienden in natura sælges for et ikke saa lille Beløb over Kapitelstaksten.